

De zwarte kant van de sport

Door Ineke Donkervoort

“Sport is machtig om te doen en prachtig om naar te kijken” is een uitspraak die Erica Terpstra, een van onze nationale sporticonen, vaak gebruikt. Hoe waar dat is, werd afgelopen zomer bewezen door Epke, Marianne, Dorian, Ranomi en de hockeyteams.

Enkele maanden later komen ook verhalen over de zwarte kant van de topsport naar boven. Zo leek het vóór de Spelen tussen veel teams en hun coaches koek en ei, maar dat bleek in werkelijkheid tegen te vallen. Door de druk van de Spelen en de wens van elke sporter daar te zijn, bleven irritaties en klachten echter binnenskamers. Neem de lichte vier zonder stuurman. Voor de Spelen werd het beeld opgehouden van een bijzonder hecht roeiteam met bijpassende coach. Later bleek uit interviews dat er minder eensgezindheid was dan gedacht en dat de coach op een aantal punten gezag miste.

In Canada leidde het ontslag van de coach van de heren acht die zilver haalde in Londen tot felle discussies op internet. Er werd kritiek geuit op zijn harde trainingsmethoden en selectiebeleid, die geleid zouden hebben tot zwaar beschadigde topsporters. In Nederland speelde de vraag wat acceptabel is in training, coaching en selectie de laatste jaren vooral ten aanzien van de turnbond.

Topsport is prachtig, maar wat is een gezonde topsportcultuur? Hoeveel druk mag je op de individuele sporter of het groepsproces van een team zetten?

Topsport betekent ook dat jarenlang alles in het teken wordt gezet van de sport. En als er succes is of hoop op succes, dan is er ook aanzien. In aanloop naar de Spelen verschenen een paar prachtige boeken over de weg naar dat doel (*London Calling, Olympisme – Over bloed, zweet en tranen*). Over de keerzijde verscheen in 2010 het boek *Overwonnen*, waarin twaalf

topsporters geïnterviewd werden over het zwarte gat waarin zij terechtkwamen na hun topsportcarrière. Wanneer is topsport eigenlijk de moeite waard?

Die vraag is nog actueler na publicatie van het USADA-rapport over dopinggebruik door Lance Armstrong en zijn ploeg. In feite lijkt de hele wielersport verziekt door doping. Renners, ploegleiders, sponsors, journalisten – allemaal deden ze mee het rookgordijn op te houden. Geld en het zogenaamde belang van de sport verleidde velen ertoe grenzen over te gaan die in een integere wereld onacceptabel zijn. Wat is het effect op de belangstelling voor de sport als toeschouwers en fans beseffen dat zij voor de gek gehouden zijn? Presteerde Sky, de ploeg van Tourwinnaar Bradley Wiggins, dit seizoen zo goed door een uitgebalanceerde trainingsmethode of was er een andere oorzaak?

Wie voor goud gaat, kan niet zonder sponsors. Er zijn prima

bedrijven die de sport gebruiken om hun imago te versterken en klanten aan zich te binden: win-win. Er zijn echter ook minder degelijke bedrijven die de sport gebruiken om een hogere status te bereiken. Na verloop van tijd zijn ze toch minder betrouwbaar dan we op basis van hun inspanning voor de sport dachten. DSB, EuroCommerce en Phanos: inmiddels allemaal failliet.

Een ander fenomeen is *match fixing*: wedstrijden verkopen opdat gokkers geld kunnen verdienen. Werd in begin van het jaar nog gewezen naar Chinese en Oost-Europese voetballers, na de zomer werden leden van het Franse handbalteam, in Londen winnaars van het goud, verhoord voor dit vergrijp, dat ervoor zorgde dat familie en vrienden geld konden verdienen. Behouden we onze belangstelling voor topsport als wij ons dit soort praktijken realiseren?

In 1981 was ik een beginnend beleidsmedewerker bij de directie Sport van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, en schreef ik een stuk over de noodzaak en het belang van de sport om zich aan de (belasting)regels te houden. Dat stuk heeft de toenmalige bewindspersoon niet gehaald en verdween in een la. De afgelopen

twintig jaar is de relatie tussen sport en overheid bijna symbiotisch geworden. De sport heeft de overheid nodig. Op het vlak van accommodaties draagt de overheid meer bij dan alle sponsors tezamen. NOC*NSF zegt bij voortduring dat sport bij uitstek geschikt is om voor de overheid belangrijk beleid te realiseren (het verbeteren van het imago van Nederland, en het bevorderen van het ontwikkelen van talent). Je kunt niet langdurig de hand bijten die je voedt. Dus: als de sportsector tegen die overheid aan wil kruipen, dan hoort daar ook de acceptatie van maatschappelijke regels bij, zoals integriteit, en duidelijke normen over wat in training acceptabel is. Als we die discussie niet voeren, bladdert het adagium “Sport is machtig om te doen en prachtig te om te zien” richting Rio verder af. ●

Als de sportsector tegen de overheid aan wil kruipen, dan hoort daar ook de acceptatie van maatschappelijke regels bij

Ineke Donkervoort is ex-topsporter, sportbestuurder, organisatiedeskundige en eigenaar van ID management & advies (www.idmanagementenadvies.nl).